

Kalmin Sukuseura

Sukutiedote n:o 39

Kesäkuu 2012

Pääkirjoitus

Nyt on takana pari kuukautta eläkeläiselämää. Isoin muutos entiseen näyttää olevan se, että nyt saa aamuisin nousta silloin, kun huvittaa eikä tarvitse miettiä työasioita. Minulla tosin oli erittäin pehmeä lasku eläkkeelle sekä osa-aika-eläkkeen että lopussa pidettyjen pitkien lomien takia, mutta silti elämä on erilaista, koska lähes neljäkymmenen vuoden ajan olin tottunut käymään säännöllisesti työpäikällä.

Kaipuuta työelämään ei kuitenkaan ole. Nyt voin elää itselleni ja lähimmäisilleni. Aikaa tosin edelleenkin on 24 tuntia vuorokaudessa, joten paljon uutta ei ehdi tehdä. Etenkin kun tekemisen tahti hidastuu väkisinkin.

Alkuvuoden aikana olen jo ehtinyt tehdä viikon matkat Puerto de la Cruzeihin, Berliiniin ja Alanyaan sekä muutamia vuorokauden mittaisia laivaristeilyjä Tukholmaan. Lisäksi olen käynyt viikonlopun petankki-pelimatkoilla Tallinnassa ja Södertäljessä. Näyttää siltä, että nyt kun on aikaa, niin matkustaminen lisääntyy. Syksyksi on jo suunnitteilla ainakin kolme viikon matkaa Etelä-Eurooppaan.

Lisääntynyt vapaa-aika näkyy hyvin petankkiharrastuksessa. Nyt on ollut aikaa harjoitella ja sen kautta tuloksiakin alkaa tulla. Talvella voitin Länsi-Suomen veteraanisarjan yhden doppelikisan, huhtikuussa oman seuran talvisarjan mestaruuden ja toukokuussa Södertäl-

jessä seuraottelussa trippelikisan finaalin. Viime kesänä suoritin myös petankkituomarin tutkinnon ja ensi heinäkuussa Tampereen SM-kisaviikolla heitän itse kolmena päivänä ja toiset kolme päivää toimin tuomarina.

Suuressa maailmassa tuntuu ykkösaiheena ja huolena olevan edelleenkin taloustilanne. Näyttää pahasti siltä, että Kreikalle käy huonosti. Tilanne on kuitenkin erilainen kuin pari vuotta sitten, jolloin pelättiin Kreikan ongelmien kaatavan koko Euroopan talouden. Nyt on ehditty miettiä asioita tarkemmin ja tehty erilaisia toimenpiteitä lieventämään mahdollista Kreikan 'konkurssia'. Silti tilanne Euroopassa on huolestuttava, sillä kertaluokkaa Kreikkaa isomman Espanjan taloutta on hoidettu heikosti ja sielläkin on edessä vaikeita päätöksiä, joita maan asukkaat eivät kovin helposti hyväksy.

Suomessa syksyn kuntavaaleista tulee mielenkiintoiset. Sitä ennen Kreikan tilanne on saattanut muuttua dramaattisesti ja sen seuraukset varmasti näkyvät kuntavaalien teemoisakin. Turun seudulla iso kysymys on kuntauudistus. Suur-Turkua ei yksikään lähikunta kannata ja jonkinlainen kompromissiajatus on muodostaa alueelle kolme isoa kuntaa.

Seuraavana edessä on kuitenkin kesä ja toivottavasti lämmin sellainen. Ilmastomuutokset ovat aiheuttaneet myrskyjä ja säähäiriöitä, mutta samalla keskilämpökin on noussut. Lomalaisille kelpaavat hyvin aurinkoiset ja lämpimät kesäpäivät.

Hyviä vointeja kaikille.

Tapani Kalmi
Rossinkatu 1 A 5, 20380 Turku
puh: 040 7654606
email: tapani.kalmi@gmail.com
Internet: <http://koti.mbnet.fi/tkalmi/>

Kutsu sukkokoukseen Sauvoon

Kalmin suvun sukkokous pidetään Sauvossa sunnuntaina 15.7.2012 klo 13.00. Kokouspaikkana on kahvila-ravintola Hakkisherku, joka on lähellä Sauvon keskusta osoitteessa Sauvon-Kemiöntie 395, 21570 Sauvo. Tilaisuus aloitetaan lounaalla, jonka jälkeen pidetään virallinen vuosikokous. Lisäksi Tapani Kalmi kertoo, mitä uutta suvusta on löytynyt viimeisen vuoden aikana. Ilmoittautumiset 8.7. mennessä Tapani Kalmille (sposti: tapani.kalmi@gmail.com tai puh. 0407654606).

Kokouksen jälkeen tutustutaan Sauvon kirkkoon. Siellä on keskiaikaisia Skalm-sukuun liittyviä esineitä ja muistomerkkejä, joista vanhin on 1470-luvulla tehdyssä seinämaalauksessa oleva Lars Skalmin kuva. Siellä on myös Skalmin vaakuna kirkkopenkissä ja vaakunasymboli saarnastuolissa.

Sauvon kirkko

Jäsenmaksu vuodelle 2012

Jäsenmaksu on 10 € /henkilö. **Kalmin sukuseuran** tilinumero on **TSOP 571113-218796**.

Ainaisjäsenyys

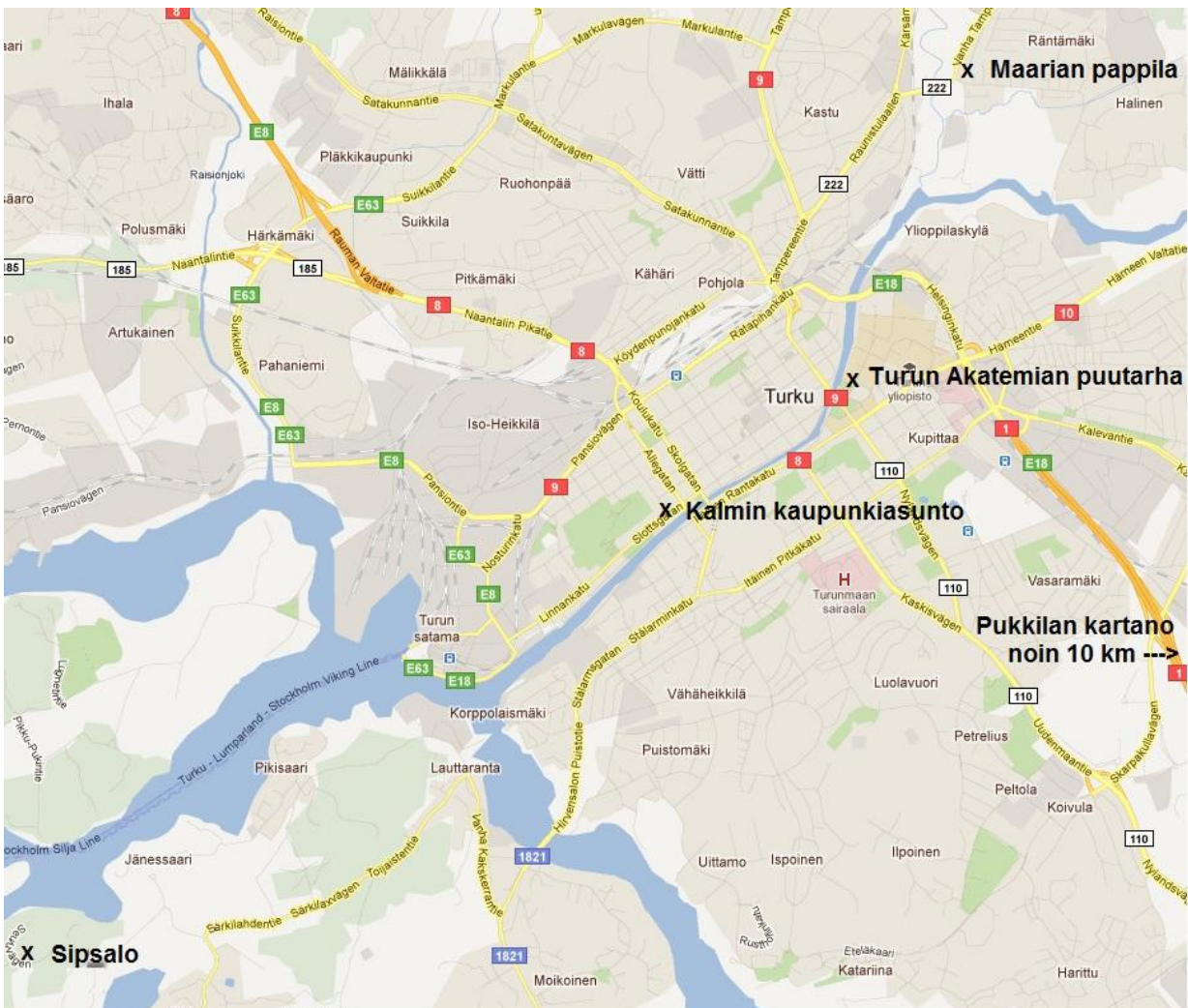
Normaalin vuosijäsenyyden vaihtoehtona on myös mahdollista valita ainaisjäsenyys. Ainaisjäsenyysmaksu on 100 €. Sen voi suorittaa edellä mainitulle seuran tilille.

Sääjan tilinumero Mottagarens kontonummer	571113-218796	IBAN	BIC
Saaja Mottagare	Kalmin sukuseura ry	Viesti Meddelande	
TILISIRTO GÖRNING Maksajan nimi ja osoite Betölärens namn och adress Alle- kirjoitus Underskrift			
		Viitenro Ref.nr	
Tilitä nro Från konto nr		Eräpäivä Förf.dag	Euro

Pietari Kalmin (1716-1779) puutarhat

Pietari (Pehr) Kalm oli Turun Akatemian rehtori, taloustieteen professori, tutkimusmatkailija ja pappi. Hän oli Carl von Linnén oppilas ja teki nuorempana useita tutkimusmatkoja pohjoismaissa ja Venäjällä, kunnes lähti kolme ja puoli vuotta kestäneelle matkalle Pohjois-Amerikkaan vuonna 1747. Matkan päätarkoitus oli tutkia ja luetteloida Pohjois-Amerikan kasvillisuutta ja etsiä sieltä hyötykasveja, joita voisi kasvattaa Suomessa. Matkan aikana Kalm lähetti kasvien juuria ja siemeniä Linnélle Ruotsiin ja toi niitä mukanaan palatessaan vuonna 1751 Suomeen.

Amerikasta tuomiaan ja muualta saamia kasveja Kalm viljeli aluksi Turun Akatemian puutarhassa ja hankkimallaan Sipsalon augmenttitilalla. Myöhemmin Kalmilla oli puutarhat myös Turun keskustassa olevan talonsa tontilla, Piikkiön ja Maarian pappiloissa ja hän suunnitteli puutarhoja tuttavien taloihin. Näistä parhaana esimerkkinä on Piikkiön Pukkilan kartanon puutarha.

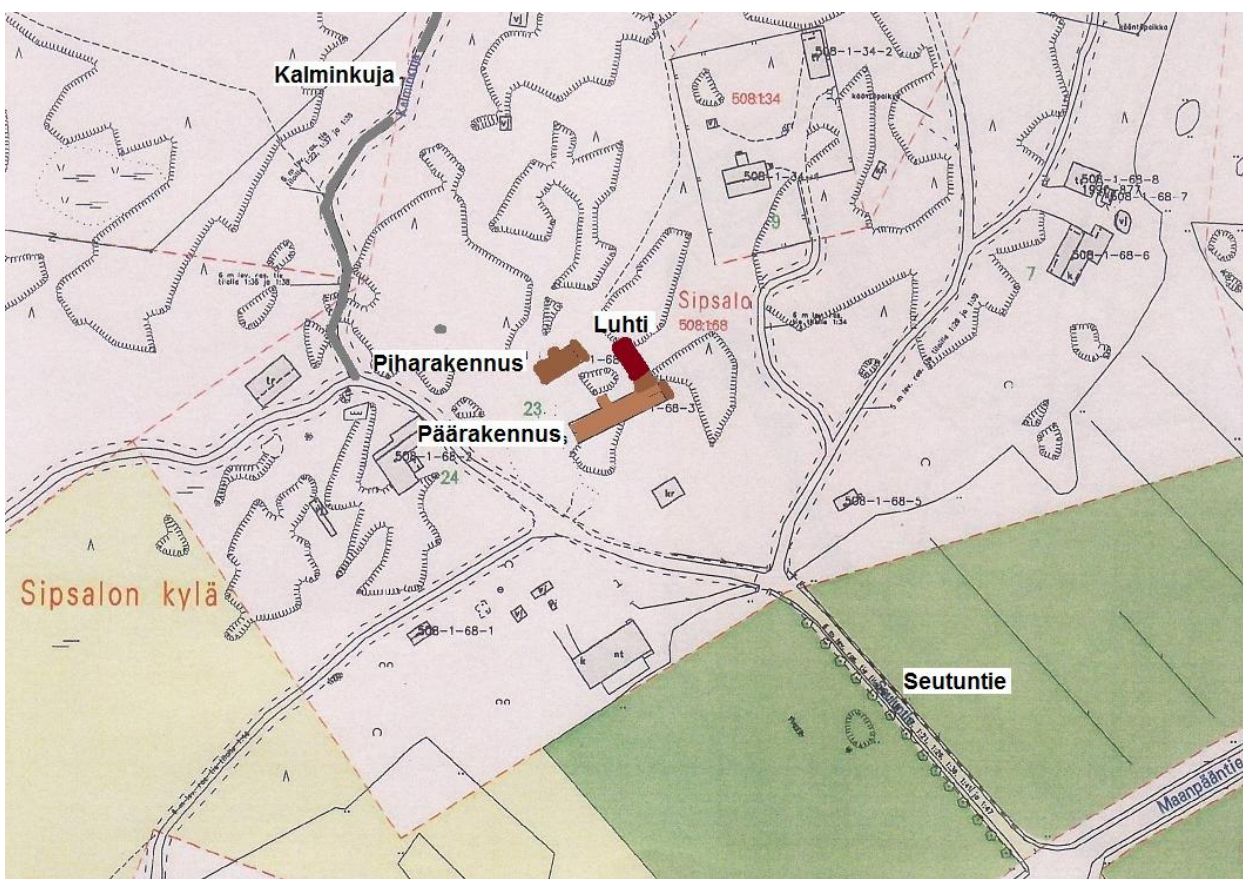

Turun Akatemian puutarha

Pietari Kalm oli Turun Akatemian taloustieteen professori ja metsien ja peltojen kasvattaminen oli tärkeä osa hyötytaloutta. Akatemiassa ei kuitenkaan ollut kasvitieteellä ollut ennen Kalmia juurikaan merkitystä. Tuomiokirkon takana ollut lääkekasvitarha oli kuitenkin sopiva kohde Kalmin ajatuksille kokeilla erilaisia aitakasveja ja hän rakensi siitä monipuolisen puutarhan, jossa oli ilmeisesti ainakin siperianhernepensasta, orapihlajaa ja tuoksuvatukkaa aitakasveina. Turun Akatemian puutarhan kohtalo oli kuitenkin onneton. Se päästettiin Turun palon jälkeen villiintymään, sillä Akatemia siirtyi vuonna 1828 Helsinkiin ja sinne perustettiin uusi puutarha. Kun Åbo Akademi perustettiin vuonna 1919, vanha Akatemian puutarha-alue siirtyi sen omistukseen. Kiinnostus vanhaa puutarhaa kohtaan oli kuitenkin yhä olemassa ja sitä alettiin vähitellen kunnostaa Kalmin aikaiseen asuunsa. Kunnostustyöstä oli jo puolet tehty, kun Åbo Akademin säätiö päätti rakennuttaa paikalle Sibeliuseumuseon. Vuonna 1968 rakennettu moderni museo täytti puolet vanhasta Akatemian puutarhasta ja loppuosasta tehtiin nurmikkoa. Kalmin ajasta jäi muistoksi vain tontin takakulmassa seisova iso tammi. Lähiaikana puutarhan joen puoleiseen osaan rakennettaneen muistomerkki.

Sipsalo

Hirvensalon saarella Sipsalon kylässä sijaitseva tila oli usean hehtaarin kokoinen ja sen maat olivat etelärinteellä, joka oli lämmin ja sen verran korkealla meren pinnasta, ettei halla tehnyt haittaa.

Sipsalon tilalla oli muutama rakennus, joista ainakin osa on vielä jäljellä. Päärakennuskin on ilmeisesti Pietari Kalmin ajalta, mutta sitä on jatkettu ja kattomateriaali vaihdettu. Päärakennuksen erikoispiirteenä ovat vanhan ajan malliset ikkunat, jotka oli laitettu vinoon. Pihassa oleva luhti on myös 1700-luvulta, mutta päärakennuksen tyyliin rakennetuista muista rakennuksista osa on myöhemmiltä ajoilta. Osa rakennuksista on suhteellisen hyvässä kunnossa, mutta ilman jatkuvaa ylläpitoa ne tuhoutuvat nopeasti. Alla olevissa kuvissa ovat päärakennus, sen keskellä oleva vanhan osan seinä ja vanha luhti.

Sipsalossa Kalmilla oli koepuutarha, jossa hän viljeli sekä Amerikan matkalta tuomiaan kasveja että kollegoiltaan Ruotsista, Venäjältä, Englannista, Amerikasta ja muista maista saamiaan kasveja siemenistä ja juurakoista. Sipsalon maaperä ei ollut niin mehevää kuin Kalm oli toivonut, joten hän kuljetutti sinne sopivaa multamaata mantereelta veneillä. Koepuutarhassa ei enää ole paljoakaan näkyvissä Kalmin aikaisia kasveja. Pintakasvina koepuutarhan kohdalla on lähinnä ukonmansikka ja koko alue on kasvanut täyteen lehtipuita. Palstan yhdessä kulmassa on iso tammi, mutta sekin saattaa olla vasta 1800-luvun puolelta.

Itse talon vieressä on joitakin kasveja, jotka varmasti ovat Kalmin sinne kasvattamien kasvien jälkeläisiä. Näihin kuuluvat orapihlaja, tuoksuvatukka ja muutama lääkekasvi.

Sipsalon tilan ostivat vuonna 2011 Juha ja Tiina Varis 870 000 eurolla. Turun kaupunki päätti olla käyttämättä etuosto-oikeuttaan, sillä tilan rakennuksille ei löytynyt järkevää käyttöä ja niiden peruskorjauksin olisi maksanut ainakin 400 000 euroa. Lisäksi alueen kunnostaminen on valtava työ, ja kunnossapitäminenkin on kallista. Varikset ovat kuitenkin päättäneet kunnostaa ja ylläpitää päärakennusta ja puistoaluetta, joten ainakaan lähiaikana ei ole vaaraa sille, että Kalmin ajan kohteet Sipsalossa kokonaan tuhoutuisivat. Toinen asia on kuitenkin se, että Kalmin kokeilemien kasvien jälkeläisiä on niin vähän jäljellä, ettei pelkkä ylimääräisten puiden ja rikkaruohojen poistaminen riitä. Onneksi Kalmin muistiinpanoista löytyy tietoa tilasta ja ainakin osa siitä on mahdollista saada 1700-luvun aikaiseen kuntoon. Se kuitenkin vaatii niin paljon työtä ja rahaa, että on aika epätoivokasta nähdä tila joskus siinä kunnossa kuin se oli 1700-luvulla. Mutta nykyisessäkin olotilassa paikka on kiinnostava, sillä siellä näkee selvästi paikan yleisluonteen ja vanhat rakennukset antavat kuvan siitä, millainen paikka on ollut Kalmin aikana.

Piikkiön pappilan ja Pukkilan kartanon puutarhat

Pietari Kalm oli Piikkiön seurakunnan kirkkoherrana 1757-1763. Piikkiö oli sen verran kaukana yliopistolta, jossa Kalm hoiti professuuriaan, että hän piti Piikkiön pappilaa väliaikaisena asuinpaikkana. Hän järjesti kyllä pappilan ryytimaat ja kukkamaat kuntoon, mutta ei alkanut perustaa sinne hedelmäpuutarhaa, koska uskoi saavansa papin viran jostain yliopiston lähistöltä.

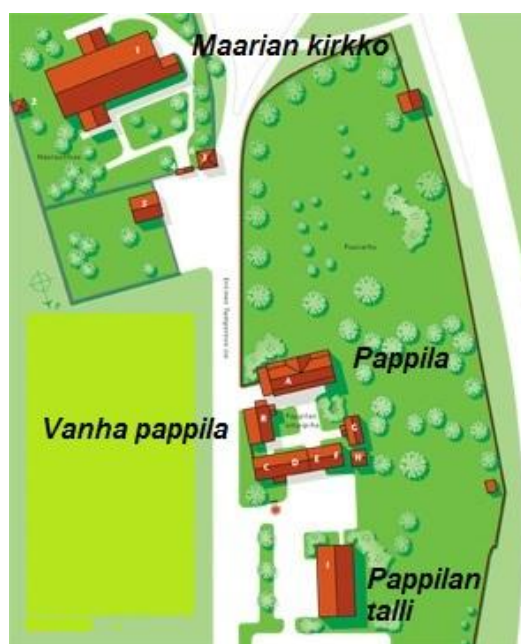

Pukkilan kartanon entisöity puutarha

Pukkilan kartanon isäntä oli vuosina 1755-1758 Kalmin hyvä ystävä Turun Akatemian lääketieteen professori Johan Leche (1704-1764), joka oli Kalmin kanssa perustamassa Akatemian kasvitieteellistä puutarhaa. Pietari Kalm suunnitteli myös Pukkilan kartanon puutarhan. Nykyisin Pukkila on kartanomuseo, jonka pihassa sijaitsee Kalmin mallin mukaan tehty puutarha. Sieltä löytyy vielä yksitoista kasvia, jotka olivat jo Kalmin aikana puutarhan kasvistossa. Osa on Amerikasta lähtöisin, osa saatu muilta tutkijoilta.

Maarian pappilan puutarha

Pietari Kalm oli Maarian seurakunnan kirkkoherrana 1763-1779. Kalm uudisti pappilan puutarhan. Pappilan viereen tuli iso hedelmäpuutarha. Sen lisäksi pappilassa oli keittiöpuutarha. Puilla ja pensasaidoilla rajattiin puutarha- ja piha-alueita. Pappilan uusi kaksikerroksinen päärakennus on rakennettu kirkkoherra Kreanderin aikana vuosina 1786-1791 ja muutettu 1900-1902. Vanha pappilan päärakennus, jossa Pietari Kalm asui perheineen on rakennettu 1600-luvulla. Pappilan talli rakennettiin alunperin navetaksi 1895. Alla olevassa kuvassa on vasemmalla vanha pappilan päärakennus ja oikealla 1700-luvun pappilan piharakennus, jota on jatkettu 1800-luvun alussa. Vanha pappilan päärakennus on luultavasti Turun vanhin säilynyt puurakennus.

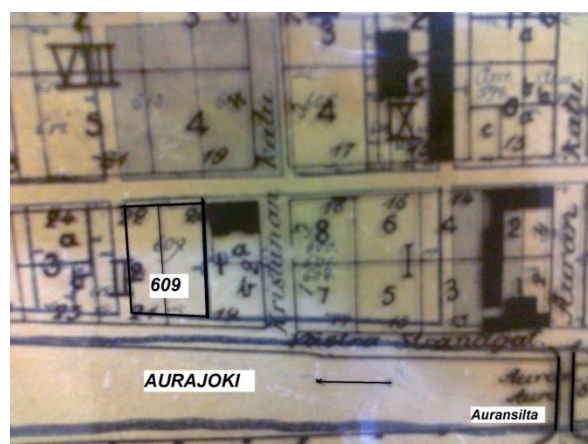

Maarian vanha pappila

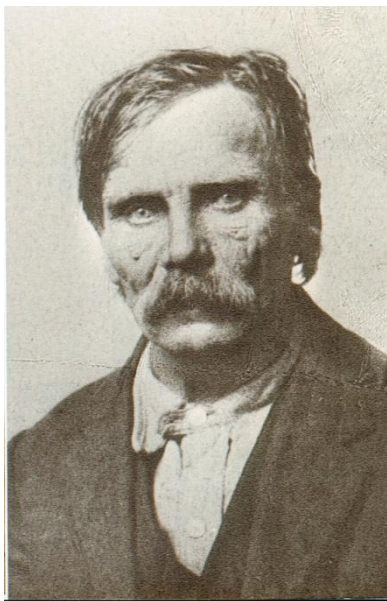
Pietari Kalmin kaupunkitalon puutarha

Pietari Kalmilla oli asunto myös keskellä Turun kaupunkia. Talo sijaitsi tontilla, joka oli Aurajoen ja Linnankadun välissä Kristiinankadulta satamaan päin. Talo oli ilmeisesti joen puolella ja puutarha Linnankadun puolella. Puutarhan kasveista on jotain tietoa Kalmin kirjeissä, mutta Turun palon jälkeen alue rakennettiin uudestaan, joten siellä ei ole mitään jäljellä 1700-luvulta. Alla on vuoden 1756 asemakaavakartta, jossa Kalmin tontille 609 ei vielä ollut rakennettu taloa.

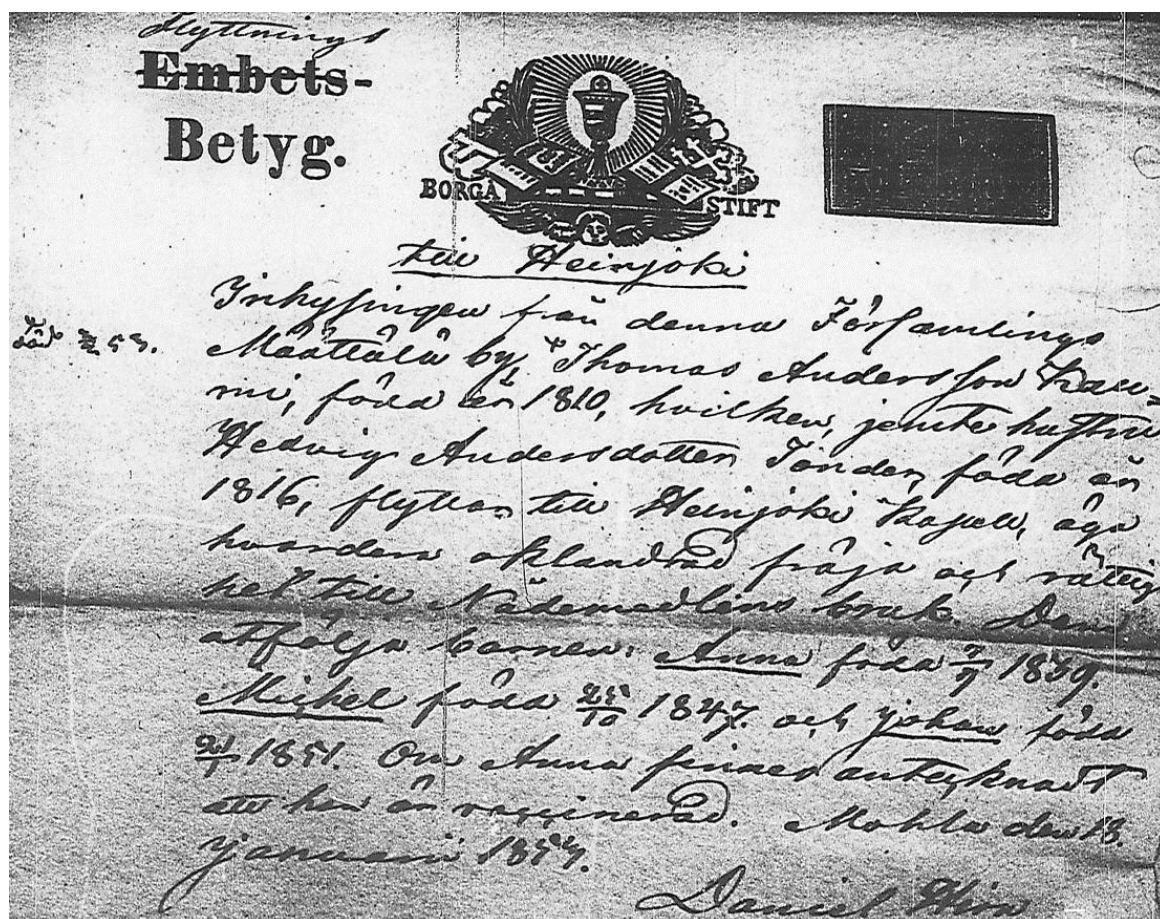
Hetin Mikko

Tuomas Kalmilla (1809-1853) ja Hedvig (Hetti) Tonderilla (1816-1879) oli viisi lasta. Antti, Kata-riina ja Juho kuolivat alle kouluikäisinä ja vain Anni (1836-1872) ja Mikko (1847-1926) elivät täysi-ikäisiksi. Anni meni naimisiin Tahvo Pöllösen kanssa ja sai neljä lasta, joista Juhanalla oli kymmenen lasta. Hänen jälkeläisiään ovat Kalmin sukuun kuuluvat Pöllöset, Pölläset, Majurit ja Tölliköt.

Mikko Kalmi

Mikko oli lapsista neljänneksi vanhin ja syntyi Antin ja Katariinan kuoleman jälkeen vuonna 1847 Muolaan Kuusaassa, johon Kalmin perhe muutti edellisen vuoden heinäkuussa. Kuusaasta perhe muutti 1850 Määttälään, jossa asui jo ennestään Winnikaisen taloon kotivävyksi 1800-luvun alussa tulleen Antti Kalmin jälkeläisiä. Mikon isä Tuomas Kalmi kuoli 46-vuotiaana helmikuussa vuonna 1853 muutettuaan juuri takaisin isänsä kotikylään Heinjoen Kopraraan. Saman vuoden syksyllä kuoli nuorin lapsi Juho ja Hetti jäi kolmesta Annin ja Mikon kanssa.

Pitäjästä toiseen muutttoa varten tarvittiin muuttokirja. 18.1.1853 allekirjoitettuun muuttokirjaan on merkitty jälkeenpäin Tuomaan kuolinpäivä 2.2.1853.

Anni meni 1862 naimisiin Heinjoen Rättölästä kotoisin olleen Tahvo Pöllösen kanssa ja muutti Rättölään. Hetti jäi tällöin Mikon kanssa kahdestaan Kopralaan, jossa Mikko työskenteli renkinä.

Vuonna 1875 Mikko meni naimisiin Heinjoen Heikurilasta kotoisin olleen Eeva Sarven kanssa. Seuraavana vuonna Kopralla syntyi Ville. Mikon perhe muutti vuonna 1878 Rättölään, jossa Hetti kuoli vuonna 1879. Seuraavana vuonna Mikon perhe muutti Ristseppälään, jossa syntyi vuonna 1882 toinen poika Matti.

28.9.1884 löysä Mikko Tuomaanpoika Kalmi muutti Heinjoen Ristseppälästä Muolaan Lavolaan. Matti kuoli siellä kolmivuotiaana 1885 ja siellä syntyivät Tuomas 1887 ja Anna Liisa 1891.

Lavolassakin Mikko teki töitä renkinä, mutta tavoitteena oli saada oma maapala viljeltäväksi. Kun Muolaan Kaukilan kylässä Juho Poutiaisen vuokraviljelijä Juhana Jamalainen oli muuttanut Kaukilasta Antreaan vuonna 1897, hänen viljelemänsä maa jäi vaille hoitajaa. Kirjassa kaksi Kannaksen kylää, Kaukila ja Rahkola, kerrotaan että Mikko Kalmi tuli Kaukilan Hätösmäelle Jamalaisen tilalle Poutiaisen vuokraviljelijäksi. Tarkkaa vuotta ei kerrota, mutta kovin pitkää aikaa ei Jamalaisen lähdöstä varmaan mennyt.

Vuonna 1906 vuokraviljelijänä oli jo Mikon vanhin poika Ville Kalmi, sillä Villen vanhimman pojan Jalmarin kastetiedoissa vuodelta 1906 isän ammattina on arentimies (eli vuokraviljelijä). Vastaavasti nuoremman pojan Tuomas Kalmin ammatiksi oli merkitty arentitilallinen vuonna 1910 hänen vanhimman lapsensa Lempin kastetietoihin.

Mikon lapset viljelivät yhdessä Kaukilan tilaa usean vuoden ajan. Maatila kävi kuitenkin liian pieneksi, kun molempien poikien perheet kasvoivat tasaiseen tahtiin. Huhtikuussa 1916 Ville lähti perheineen Rautuun ja myös Mikon tytär Anna Liisa lähti pois. Hän muutti heinäkuussa 1916 Kopralaan ja meni siellä samana vuonna naimisiin Salomon Rahkosen kanssa.

Tuomas osti Juho Nousiaiselta vuonna 1920 Pölölinnan tilan, rakensi sinne talon ja raivasi pellot. Mikon vaimo oli kuollut jo vuonna 1918, mutta Mikko oli vielä elossa ja muutti Tuomaan perheen kanssa Pölölinnaan. Hänen kuollessaan vuonna 1926 seitsemänkymmenenyhdeksän vuoden ikäisenä talossa asui kymmenen henkeä, sillä Tuomaalla ja Anna Helenalla oli silloin jo seitsemän lasta, Lempi, Esa, Lilja, Mauno, Aino, Eevi ja Eila.